Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся

Копт нумару—15 руб. (вып. 22 г.)

Падпісная плата—
Звычайная—400 р. льготная—300 р.

Плата за абвесткі—500 руб. за радок пэтыту.
Сьпешныя—на 50% даражэй.

Плата за публікацыю аб страце дакумантау:
для членаў саюзу —700р.
для іншых грамадз.—1500р.
Чырвон. і ўтрымавцам Сац. Забясьпекі—дарэмна.
Падпіска і абвесткі прымаюцца ў Контр агэнцтве пры Дзяржаўным Выдавецтве.
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Захараўская, 97.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ВЫДАНЬНЕ ЦЭНТР. ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ

ТРЭЦІ ГОД ВЫДАНЬНЯ. | Штодзенная газэта. | № 279 (684). Субота, 16-га сьнежня 1922 г.

В.Ч.К. — Г.П.У.

Заўтра пятая гадавіна заснаваньня В. Ч. К. Белая косьць—дваранін пан абшарнік, адкормляны купец, вылашчаны буржуа ліберал, праныра спэкулянт, царскі гэнэрал і белы ахвіцэр раманаўскай арміі,—поп, ксёндз, і раввін меншавік і эс-эр і ўсе буйные, і дробные ворагі рабочых і сялян, усе паразіты і прахадзімцы старога паміраючага сьвету—ўся гэта цёплая кампанія, якая пяць гадоў скрыгатага зубамі на рабоча-сялянскую ўладу, утварала загаворы проці яе, муціла сялянства і паднімала паўстаньні, каб зноў сесьці на шыю працуючым і смактаць іх пот і кроў—ўся гэта ненавісная рабочаму і селяніну хэўра з панічаскім страхам, сьмяртэльным ужасам, з бязсільнаю злосьцю чытае ракавыя для буржуазеі буквы *Ч.К.—Г.П.У.*

А буржуазея усяго сьвету? А сацыял-згоднікі? А Расея № 2—белая эміграцыя, ўцекшая ад караючай рукі паўстаўшага пралетарыяту?

Як калісь піруючы у роскашы цар Іудэі Валтасар задрыжэў ад сьмяртэльнага страху ад слоў «Мене, Тэкел, Фэрэс», напісаных на сьценах яго палацу рукою нявідзімкаю, гневам народным—так ўсе бяз выключэньня ворагі рабочай клясы бачаць у огняных літэрах В.Ч.К.—Г.П.У. свой безслаўны, пазорны канец. І толькі рабочые і сяляне Расеі, толькі рэвалюцыйныя рабочыя ўсяго сьвету, толькі малазямельнае і безьзямельнае сялянства бачыць у гэтых літэрах сімбаль свае волі к вызваленьню, бачыць у гэтых ракавых для буржуазеі словах—свайго вернага вартаўнічага, свае вушы і вочы, сваю напружаную руку. І зусім не выпадкова, што сьвяткаваньне пятай гадавіны заснаваньня Ч.К.—не саўпадае з пятай гадавінай Акцябрскай рэвалюцыі. Справа ў тым, што рабочая кляса, захапіўшая у Расеі пяць гадоў таму назад ўладу ў свае рукі, зусім ня думала аб помсьце, аб фізычным зьнішчэньні сваіх клясавых ворагаў.

Яна, тады яшчэ маладая Савецкая ўлада, была настроена зусім дабрадушна і нават гатова была наіўна верыць чэснаму слову гэнэрала і кадэта.

Усе помняць, як было выпушчана на волю шмат арыштованых ворагаў Акцябрскай рэвалюцыі, як нават манархіста гэнэрала Краснова і іншых белых ахвіцэраў на «слова» выпусьціла рабоча сялянская ўлада з сваіх рук.

А што было потым? Сколькі рабоча-сялянскай крыві было праліта гэтымі вырадкамі царскага дваранскага роду.

Сьвяткуючы пятую гадавіну працы вартаўніка Савецкай ўлады, які дзенна і ночна, не знаючы пакою, бараніў Рэвалюцыю, мы павінны адзначыць і падкрэсьліць, што Ч.К. з'явілася, была выклікана да іступаваньня ворагамі рэвалюцыі, якія ўсякімі способамі і загаворамі, забойствамі правадыроў рабочай клясы, зьніштажэньнем дзяржаўнага багацьця, падпогамі, узрывамі мастоў—ўсім, чымсь было можна, хацелі скінуць рабоча-сялянскую уладу і фізычна расправіцца з рабочымі і паўстаўшымі сялянамі.

Там, дзе хоць часова ўлада пападала у рукі белых—там ліласа ракою рабоча сялянская кроў...

І зразумела, што сядзець, злажыць рукі і чакаць свае сьмерці ад азвярэлага контр-рэвалюцыянера Савецкая ўлада не магла. Яна на удар буржуазеі—адказала пралетарскім ударам па контр-рэвалюцыі. З'явілася і запрацавала Чэка...

Гісторыя грамадзянскай вайны ведае такія часы,—калі Ч. К. прышлося ужываць масавы чырвоны тэррор. Гэта тыя дні сьмяртэльнай небясьпекі для рэвалюцыі, калі чорная хмара Дэнікінскай, Калчакоўскай, Юдэнічскай і іншых арміяў абхапіла з усіх бакоў рэвалюцыйную Савецкую Расею, а ўнутраны вораг майстраваў загавор за загаворам.

Гэта тыя часы, калі адзін за другім былі забіты слаўныя правадыры рэвалюцыі Валадарскі і Урыцкі, а ўсясьвены правадыр рабочых т. Ленін быў чуць ня сьмяртэльна ранены...

Тады ў адказ на сьмяртэльныя ўдары—Ч. К. нанасло сьмяртэльныя ўдары контр-рэвалюцыі. Але рабочая кляса ніколі ня была клясаю помсты. Як толькі Савецкая, рабоча-сялянская ўлада перамагла сваіх ворагаў фізычна, як толькі замацавалася—яна пачала з'мену тых формаў, быстрай і рашучай барацьбы, якія ўжывала раней у часы небясьпекі.

Ч. К. было ліквідавана, і на яе мейсцо паўстала новая ўстанова з тымі ж самымі мэтамі, але ўжываючы зусім іншыя, нармальныя способы барацьбы з буржуазеяй і контр-рэвалюцыяй. Гэта ГПУ. Зараз на шостым годзе іспаваньня Савецкай улады,—толькі вар'ят можа думаць аб тым, што Савецкую ўладу можна скінуць...

Ворагі ўе ідуць у рабочую Каносу, пачынаюць прыспасабляцца да Савецкай ўлады, да новага строю. У звязку з гэтым і способы барацьбы, якія ўжываліся раней ня могуць больш мець мейсца...

Але ж ня трэба забывацца, што ворагі рэвалюцыі яшчэ жывуць, яшчэ капошацца ў обломках старога строю. Шмат перажыткаў, шмат асколкаў контр-рэвалюцыі яшчэ сядзіць у нас пад носам і пры першай жа магчымасьці гатовы ўсадзіць рэвалюцыі нож у сьпіну.

З такімі перажыткамі контр-рэвалюцыі—барацьба магчыма толькі старым, добра праверанным способам.

І наша Г. П. У. з'яўляецца ў гэтым дастойным насьледнікам ліквідаванага Ч. К.

Г. П. У. пільна сачыць за ворагамі рэвалюцыі.

Г. П. У. не дае ім дыхнуць.

Г. П. У. яшчэ доўга будзе стаяць на варце рэвалюцыі, пакуль яна не пераможа контр-рэвалюцыю ва ўсясьветным маштабе.

IV Усебеларускі Зьезд Саветау.

Да братэрскіх Савецкіх рэспублік,

(Прэзыдыуму У.Ц.В.К. Украіны, Савету Закаўказкіх рэспублік).

Усебеларускі Зьезд Саветаў у дзень пачатку сваей працы пасылае братэрскае прывітаньне рабочым і сялянам усіх братэрскіх саюзных рэспублік.

Савецкія рэспублікі, ня гледзячы на свае права незалежных выступленьняў, ніколі не выступалі паасобку перад тварам усясьветнага капіталу.

Міжнародная буржуазея заўсёды спатыкала ядыны фронт працоўных мас саюзных рэспублік пры ўсякіх замерах нападу на заваяваньні Савецкай улады. Усе спробы ўсясьветнай буржуазеі разьяднаць працоўную масу Савецкіх рэспублік заўсёды прыводзілі да яшчэ большай злучнасьці рэвалюцыйных сіл працоўнай беднаты.

Усе цяжкія ўмовы барацьбы працоўных мас Савецкіх рэспублік з міжнародным капіталам патрабуюць найбольшай злучнасьці сіл рэвалюцыйнага пралетарыяту і сялянства ўсіх саюзных рэспублік. Зьезд упэўнен, што ў выніках работ зьездаў саюзных рэспублік ядынства рэвалюцыйнай волі працоўных мас братэрскіх рэспублік яшчэ больш акрэпне і арганізацыйна будзе замацована.

Прэзыдыум Зьезду.

Першы дзень.

З'езд адчыняе старшыня ЎЦЫКА і Саўнаркому Беларусі т. Чарвякоў, які ў кароткай прамове характарызуе міжнароднае становішча, становішча Савецкіх рэспублік наогул і Беларусі ў прыватнасьці.

Т. Чарвякоў супыняецца на рабоце IV Усебеларускага З'езда Саветаў і зьвяртае асаблівую ўвагу на пытаньне аб саюзе Савецкіх рэспублік, якое павінна будзе вырашацца з'ездамі. У канцы сваёй прадмовы выражае надзею, што з'езд справіцца са сваёй работай і выпаўніць свой доўг перад працоўнымі масамі.

Ад імені Ўсебеларускага Выканаўчага Камітэту і Саўнаркому Беларусі т. Чарвякоў перадае усю паўнату ўлады IV-му З'езду Саветаў.

Пасьля выбару новага прэзыдзіуму прадстаўнікі падшэфных УЦЫКУ і Саўнаркому часьцей 8 й Беларускай дывізіі і 81 пях. і 21 кавалерыйскіх курсаў, Савецкай міліцыі рапартуюць З'езду аб становішчы ў іх часьцях.

З'езд вітаюць: ад ЦБ Камуністычнай партыі Беларусі т. Багуцкі, які гаворыць аб тэй вялікай ролі камуністычнай партыі, якая, ня гледзячы на цяжкі свой шлях, кіруе пралетарыятам і вядзе яго да сьветлага камунізму.

Ад Савету Прафэсыянальных Саюзаў Беларусі вітае т. Ходаш, ад Камуністычных Саюзаў Моладзі т. Кузінец, ад Беларускага Дзяржаўнага Ўнівэрсытэту праф. Пічэта, ад беларускага студэнцтва т. Гарбуз, ад сельска-гаспадарчага інстытуту праф. Кірсанаў, ад 8-й Беларускай дывізіі т. Розен, ад 4-й Смаленскай дывізіі т. Стракоўскі, ад курсантскай брыгады т. Фабрыцыус, ад Менскага гарнізону т. Шастакоў, ад РСФСР консул т. Прэдэ, ад 2-й пагранічнай дывізіі т. Бацьвінік, ад Інстытуту Беларускай Культуры т. Ігнатоўскі, ад Беларускай каапэрацыі т. Дыла.

Пасьля гэтага чытаюцца прывітальныя тэлеграмы: ад чырвонаармейскай канфэрэнцыі 8 й Менскай стралковай дывізіі, ад новага выбранага Слуцкага Павятовага Выканаўчага Камітэту, ад 18000 сялян Горкаўскай воласьці, ад Беларускай Асацыяцыі студэнтаў Пятроўска-Разумоўскай Акадэміі ў Маскве, Беларускай Драматычнай Студыі ў Маскве і агульную тэлеграму ад т.т. Кнорына, Вайнштэйна, Адамовіча і Фрумкінай.

Аднагалосна прымаецца адозва Ўсебеларускага З'езду Саветаў да працоўнай беднаты Беларусі.

Парадак дня з'езду і рэглямэнт.

Па прапанаваньню т. Нодаля прымаецца гэткі парадак работы з'езду: справаздача (адчот) савецкага правіцельства Беларусі, харчовае пытаньне, фінансы, землеробства, судабудаўніцтва, прамысловасьць, народная асьвета, рэарганізацыя савецкага апарату ў цэнтры і на мяйсцох, спажывецкая каапэрацыя, узаемаадносіны сацыялістычных савецк. рэспублік, выбары і бягучыя справы.

Пасяджэньні з'езду будуць адбывацца ад 11 да 3 і ад 6 да 9 гадз

Крэпышы.

Уражаньні.

. . . Сягоньня сьвята . . .

Пачэсныя караулы ў струнку выцягнутыя, з бадзёрым і маладцаватым выглядам, каля кожных дзьвярэй...

Тэатр заліт электрычнасьцю...

Туды і сюды снуюць дэлегаты—чакаюць адчыненьня зьезду...

— Ну і дэлегаты,—чуецца голас у грамадзе,—хлопцы, як дубы крэпкія; адзін у адзін...

— Гэ! Крэпышы!.. Іначай ня ўтрымалі бы ўлады на сваіх плячох... А так кладзі колькі хочаш—павязуць, толькі ухнуць...

— Глядзі, глядзі!

— А што?

— І барадатыя ёсьць...

— Толькі пяць—я падлічыў... Ад кожнага павету па адной барадзе. Яны кожны год бываюць на зьезьдзе...

— Бач, ты,—выбіраюць...

Тры разы мільганула сьвятло...

Тэатр перапоўнен дэлегатамі, кандыдатамі і гасьцямі...

Роўна 6 г. 45 м..

Зьезд адчыніўся.

Інтэрнацыянал. Беларуская марсэльеза. Гарачыя воплескі...

На сцэне дэлегаты, знамёны, пачэсныя караулы.

— Той самы! Той самы адчыняе зьезд,—шэпча адна барада...

Такі самы крэпыш, як і ўсе дэлегаты, голасна, з радаснай усьмешкай на твары, вітае новы зьезд... Ад імя старога УЦЫКА і Саўнаркому перадае паўнату ўлады...

Гэта т. Чарвякоў.

— Утрымаем—шэпчуцца крэпышы,—і ты ад нас не ўцячэш—разам, брат, будзем!

Чытаюць кандыдатаў у прэзыдыум...

. . . Фабрыцыус—гэрой чырвонай арміі, кавалер чатырох ордзенаў чырвонага знамені.. Музыка грае... Мора аплёдысмэнтаў... Ура гэрою чырвонай арміі!

. . . Русакоў—селянін... Зноў аплёдысмэнты і музыка...

— Бач, адна барада на сцэну папала! А цяпер прывітаньні... Тав. Багуцкі вітае ад барацьбітоў, якія ўвесь цяжар рэвалюцыі нясуць на сваіх плячох—ад камуністычнай партыі. Кожнае яго слова поўна веры і сьветлых надзей... Але ў яго голасе пачынаюць звучэць сумныя ноткі... Твар пахмурнеў... Ён успамінае тых таварышоў камуністаў, якія жыцьцё аддалі за рэвалюцыю, за сьветлыя ідэі камунізму... Іх памяць ўпаважваюць уставаньнем. Іграюць хаўтурны марш... І зноў прамоўца ўздымае дух, дае веру ў блізкую і поўную пабеду над сваім ворагам... Зноў таемнае сьвятло веры ў прыгожую будучыну разьліваецца на тварах усіх прысутных...

Гэрой чырвонай арміі, Фабрыцыус.. Ён кожнае слова выточвае... Яго словы—гэта часьціны яго гэройскай душы...

— Куды там,—гаманілі паціху госьці,—гэткія крэпышы дэлегаты ды з такімі гэроямі чорту галаву скруцяць...

І здавалася, што словы прывітаньня, якія гаварыліся перад дэлегатамі зьезду, чуліся ня толькі ў сьценах тэатру, а здавалася, што яны лятуць па ўсёй Беларускай зямлі і адгукваюцца гучным рэхам:

— Ты селянін сьмела ары свой загон, а ты рабочы працуй на заводзе. Тыя крэпышы, якім ты даў гонар быць гаспадарамі зямлі, не пазволяць, каб і селяніна і рабочага хто небудзь пакрыўдзіў. М. К.

Вакол IV Усебеларускага Зьезду Саветау.

Гаспадару зямлі Беларускай.

(Прысьвячаюцца IV-му Усебеларускаму Зьезду Саветаў).

Яшчэ нядаўна быў той час,
Калі на нашай Русі Белай
Гаспадаром быў до га ў нас
Багаты кляс.
Народ наш быў прыціснуты, нясьмелы.

Але узьнялася бура,
Магутны загудзеў віхор—
І наша простая натура
Убачыла простор.

Узьняўся волат—вялікан,
Парваў адвечныя ён путы,
І над жыцьцём сваім стаў пан,
Хоць быў прыспан
І злою сілаю спрадвеку скуты.

Узмоцненыя сілы
З барацьбітамі ён зьяднаў
І край твой бедны і пахілы
К жыцьцю, к сьвятлу узьняў.

Кіруй-жа краем, гаспадар,
Вядзі народ да сьветлай долі!
Ты барацьбы магутны дар,
Вялікі гаспадар,
Ты шчыры вартаўнік народнай волі.

Жыві-ж у краі вечна,
Будуй вялікі, новы гмах,
Што будзе красаваць адвечна!
Жыві, чырвоны сьцяг!..

Я. Журба.

Прывітальныя тэлеграмы IV Усебеларускаму Зьезду Саветаў.

Ад душы вітаючы IV Зьезд Саветаў нашай Рэспублікі, мы, бачачы ўжо вялікія дасягненьні і посьпехі на фронце гаспадарчым і культурным, пэўны, што Зьезд замацуе іх і цьвёрда пасуне ўперад справу камуністычнага будаўніцтва, грунтуючыся на моцным саюзе рэвалюцыйнага пралетарыяту і працоўнага сялянства.

Кнорын, Вайнштэйн, Адамовіч, Фрумкіна.

Агульны сход Беларускай Студыі ў Маскве, выпаўняючы усклядзенае на яе баявое заданьне адраджэньня тэатральнага мастацтва рабоча сялянскіх мас Беларусі, горача вітае гаспадара зямлі Беларускай Чацьверты Усебеларускі Зьезд Саветаў.

Агульны сход.

Беларуская Асацыяцыя студэнтаў Пятроўскай Сельск.-Гас. Акадэміі вітае IV Усебеларускі Зьезд і жадае посьпеху ў працы па адбудове краю.

2-гі дзень Зьезду.

Дзелавая частка Зьезду пачалася ўчора раніцай у памяшканьні клюбу Карла Маркса. Бадай што ўсё ранішняе пасяджэньне заняў даклад т. Чарвякова аб працы ўраду, які абняў галоўнейшыя бакі жыцьця і будаўніцтва Савецкай Беларусі.

Па дакладу т. Чарвякова, выслуханым дэлегатамі з непаслабнай увагай, адбыліся гарачыя спрэчкі.

На вячэрнім пасяджэньні, па заканчэньні спрэчак па дакладу т. Чарвякова, Зьездам аднагалосна прынята вось якая рэзалюцыя:

«Выслухаўшы даклад т. Чарвякова аб працы Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў Беларусі, 4 Усебеларускі Зьезд Саветаў прызнае палітычную лінію справядлівай, згоднай з дырэктывамі, дадзенымі 3-м Усебеларускім Зьездам Саветаў і Сэсіямі Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларусі».

Перад заканчэньнем вячэрняга пасяджэньня т. Кітайчык зрабіў даклад аб сьвяце К.С.М. і запрасіў дэлегатаў на ўрачыстае пасяджэньне К.С.М. у Дзяржаўны Тэатр, а гэтак сама на выстаўку Камуністычнага Саюзу Моладзі, дзе дэманстрыруецца іх жыцьцё, барацьба і вабеда.

Заява т. Кітайчыка была прынята гарачымі апляёдысмэнтамі.

Выстаўка Усебеларускага Зьезду Саветаў.

(Агульныя уражаньні).

Выстаўка Усебеларускага Зьезду Саветаў была адчынена ўчора, 15-га г. м. а трэцяй гадзіне дня. Пад выстаўку занята некалькі пакояў былага архірэйскага дому і царкаў.

На выстаўцы ў мініятуры прадстаўлена ўся Савецкая Рэспубліка Беларусі. Усе місарыяты, усе ўстановы, майстэрні, фабрычныя вырабы, школы, дзіцячыя дамы, кнігарні і г. д. і г. д. Прадстаўлены поўнасьцю ў выглядзе дыаграм, схэмаў—справаздачаў за ўвесь 1922 г. да сьнежня месяца, з наглядным абразцамі вырабаў кожнай установы паасобку.

Пры кожным аддзеле стаяць спецыяльныя інфарматары, якія тлумачаць дэлегатам Зьезду і дэманструюць свае вырабы.

Гэта ўсё напамінае нейкую зачараваную казку Шахаразады, глядзіш, дзівішся— і наглядзіцца ня можаш. Нейкі жывы лес, які рухаецца, вабіць і кліча да сябе з кожнага кутка. Вочы разьбягаюцца, і ня ведаеш куды раней ісьці: усюды цікава. Тут дэманструе перад табою тэлеграфны апарат народнай сувязі, далей можаш гаварыць па тэлефону з усімі паветамі Рэспублікі. А вось малюнкі-лепкі розных школ, разьба, сталярная работа, мэдыцынскія прапараты з аховы здароўя. Розныя вырабы шкла, абуцьця, мыла, віна, шакаладу, мёду, сельска-гаспадарчыя прылады і г. д., і г. д.

Спачатку табе здаецца, што гэта нейкае вялізарнае гняздо мурашак. А як прыгледзішся добра—пабачыш строгі парадак. З харчовых прадуктаў даюць нават грунтоўна папробаваць на смак, што вельмі арыгінальна.

Каб выстаўку падробна апісаць, патрэбна некалькі дзён для вывучэньня, што пастараемся зрабіць у чарговых артыкулах.

Пакуль што, можна сказаць гэта нешта такое арыгінальнае і цікавае, якое ў нашым краі бачым толькі ў першы раз.

Сярод кніжных кіоскаў ёсьць аддзел і беларускіх школьных кніг. Праходзячы міма беларускіх кніг, вясковыя дэлегаты Усебеларускага Зьезду гаварылі:

— У вас у горадзе ёсьць беларускія кнігі, а па нашых вёсках пакуль што нешта мала відаць. Будзем спадзявацца, што і па вёсках хутка іх пабачым.

Дэлегаты Зьезду ходзяць з аднаго аддзелу да другога, не пазнаюць з сярэдзіны, што гэта былая архірэйская царкаў, якая выглядае ў шмат разоў пышней, чымся раней.

Гэта царкаў дачакалася праўдзівага назначэньня і сьвята—лепшыя прадстаўнікі Савецкай Беларусі з рабочых і сялян бачаць у ёй поўную ільлюстрацыю нашага культурнага і эканамічнага будаўніцтва.

С.

Заграніцай.

К акупацыі Рурскай вобласьці.

Нямеччына ня можа заплаціць.

ГАННОВЭР, 15-12. У палаце абшчын лёрд Біркэнхэд, гаворачы аб рэпарацыйнай праблеме, сказаў, што асноўным фактам рэпарацыйнага пытаньня ёсьць тое, што Нямеччына ня можа заплаціць суму даўга. Лёрд Грэй настойвае на тым, што рэпарацыйнае пытаньне нельга аддзяліць ад пытаньня аб міжсаюзьніцкіх даўгох. На карысьць міру і гаспадарчай адбудовы Эўропы Англія павінна анулюраваць даўгі сваіх саюзьнікаў. Францыя павінна мець гарантыі, але яна іх ня можа дастаць пры далейшай акупацыі зямель з чужым народанасяленьнем.

Клеманс—супроць акупацыі Рурскай вобласьці.

ЛЁНДАН, 14-12. Перад выездам з Амэрыкі Клеманс заявіў, што ён процiў акупацыі Рурскай вобласьці, проціў палітыкі сілы, якая раней магчыма была патрэбна, але патрохі страціла сваю вартасьць пасьля таго, як Нямеччына зрабіла ўступкі.

У Польшчы.

Стараюцца спыніць непарадкі.

ВАРШАВА, 12-12. Пасьля здарэньняў 11-га сьнежня варшаўская ўлада прыняла энэргічныя меры. Па ўсіх вуліцах расхаджвае павялічаная ахрана паліцэйскіх з вінтоўкамі. Бадай на ўсіх пляцох цэнтру горада разьмешчана войска з кулямётамі. З кулямётамі-ж разьяжджаюць браняваныя ваенныя аўтамабілі. Самае нязначнае скопішча публікі разганяецца паліцыяй. Назначаная на 12-га сьнежня маніфэстацыя ППС не дазволена міністэрствам унутраных спраў. Рабочыя, спрабаваўшыя папасьці на пасяджэньне камітэту ППС, разганяліся паліцыяй.

К IV гадаўшчыне Камсамолу.

Чатыры гады працы Камуністычнага Саюзу Моладзі на Беларусі павінна лічыцца сьвятам ня толькі для сяброў Камсамолу, але для ўсіх рабочых і сялян Савецкай Рэспублікі.

За чатыры гады працы Камсамол шмат зрабіў. Па усей Рэспубліцы, па гарадох, мястэчках і глухіх вёсках Беларусі істнуюць яго арганізацыі. Гэтыя арганізацыі якбы сплецены з аграмаднай сеткай дарожак і сьцежачак, асьвятлёных яркімі вогнішчамі маладой і здаровай камуністычнай творчай думкі.

Камсамол трымае ў сваіх руках ня толькі руль нашай будучыны, але з самага пачатку прыймае вялікі ўдзел у нашай творчай працы нараўне з старымі работ. рэвал. Маладая энэргія, бязупынная рвеньне да творчай працы напярэджывала часамі і старых ваякоў рэвалюцыі.

Ад самага пачатку свайго існаваньня Камсамол зразумеў сваё вялікае назначэньне ў будаўніцтве новага жыцьця. Гэтыя сейбіты марксісцкай думкі, распаўсюджывацелі рэвалюцыйнай культуры з бурнымі, кіпучымі сэрцамі ўнасілі сьвежасьць і гарачнасьць у нашай працы, давалі натхненьне ўсім.

На ўсіх фронтах нашай няўпыннай працы мы бачым іх, поўных агню ў маладых вачох. Яны давалі тон у школах, сачылі за тым, каб старая дробна-мяшчанская ідэалёгія не запанавала зноў сярод вучняў. Яны ладзілі культурна-асьветныя гурткі сярод рабочых гораду, сярод вясковай беднаты і ўсюды вучыліся самі і вучылі другіх.

Ад самага пачатку яны мелі свае органы друку на ўсіх тутэйшых мовах. І пры нашай газэце «Сав. Бел.» ёсьць некалькі дзесяткаў лісткоў Камсамолу. Гэта было тады, калі ў кожнай з масовых газэт, як «Вэкер», «Звезда» і інш., друкаваліся іхнія лісткі. Потым яны перайшлі на свае спэцыяльныя органы: «Красная Смена», «Юный Пахарь» і «Дэр Юнгэр Арбэйтэр».

Яшчэ адно вялікае заданьне стаіць перад нашым Камсамолам: наладзіць як найбольшую сувязь з нашай вёскай. Шмат яны, праўда, у гэтым кірунку ўжо зрабілі, але яшчэ ня ўсё—вёска іх чакае. Праўда, ім у вёсцы цяжэй працаваць, бо бадай усе вясковыя камсамольцы вучацца ў горадзе ў розных сярэдніх і вышэйшых школах, так што цэнтр іхняй працы мімаволі знаходзіцца ў горадзе.

Такім чынам няма ў вёсцы каму змагацца з самагоначнікамі, няма каму наладжываць хатаў чытальняў, культурна-асьветных гурткоў, няма каму змагацца проціў вядзьмарскіх і папоўскіх забабонаў. Разумеецца, мы кажам «няма» ня ў літаральным сэнсе,—ёсьць і ў вёсцы людзі, але няма тэй энэргічнай прасьвятленай моладзі, якая істнуе ў шэрагах Камсамолу ў горадзе. Толькі ў летніх вакацыях Камсамол выяўляе на вёсцы сваю поўную энэргію.

Камсамолаўскага органу друку на беларускай мове, пасьля спыненьня аго лістка ў нашай газэце, мы яшчэ ня бачым. Гэта тлумачыцца тым, што галоўная сіла Камсамолу складаецца з гарадзкога і мястэчковага элементу. Але спадзяемся, што ў хуткім часе і наша вясковая моладзь будзе мець свой часопіс і на беларускай мове. Для вёскі такая газэта неабходна і будзе. Вясковы Камсамол няхай пакуль што набярэцца асьветы ў сваіх гарадзкіх маладых таварышоў.

Шлём свае шчырае таварыскае вітаньне нашым юным сябром у дзень іх вялікага сьвята.

ЛЕЗАНСКАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ.

Запрапанаваньне Кэрзана і адказ Ісмэд-пашы.

ЛІФІЛЬД, 13—12. 12 сьнежня на Лёзанскай канфэрэнцыі пачалося абгаварэньне пытаньня аб ахове нацыянальных меншасьцяў. Кэрзан запрапанаваў дараваць праступкі, учыненыя хрысьціянамі за апошнія 5 гадоў, вызваліць мусульман Заходняй Фракіі ад вайсковай службы, а такжама даць ім поўную свабоду пераездаў і права ўзяць з сабой уласнасьць у выпадку выезду; заснаваць у Канстантынопалі і Грэцыі спэцыяльныя ўстановы кантролю Лігі Нацыяў для аховы правоў нацыянальных меншасьцяў. Ісмэд-паша ў адказе Кэрзану заявіў, што павінен быць зроблен канец умяшальніцтвам чужаземных дзяржаў у турэцкія справы, а пагэтаму турэцкая дэлегацыя ня можа згадзіцца з прапанаваньнем Кэрзана.

Пытаньне аб нацыянальных меншасьцях.

ЛЁЗАННА, 14-12. На канфэрэнцыі ідзе далей абмен поглядаў паміж ангельскімі і турэцкімі кандыдатамі ў справе нацыянальных меншасьцяў. Лёрд Кэрзан далей праз дасьцярагае турак проціў навастрэньня адносінаў.

Чайльд агітуе Ісмэд-пашу.

ЛЁЗАННА, 15-12. Амэрыканскі пасол Чайльд быў 13 сьнежня ў Ісмэд-пашы і спрабаваў прыхіліць яго да ўступкаў у пытаньні аб нацыянальных меншасьцях. Чайльд заявіў, што ўвесь сьвет абавязкова вымагае чынную абарону хрысьціянства.

Кэрзан пагражае зрывам.

ЛІФІЛЬД, 13—12. Па паведамленьню агенцтва «Рэйтэра», Кэрзан у падтрыманьні амэрыканскага прадстаўніка, францускіх, італьянскіх, грэцкіх сэрбскіх дэлегатаў заявіў, што у выпадку ўпартасьці турэцкай дэлегацыі ў пытаньні аб нацыянальных меншасьцях прыдзецца спыніць канфэрэнцыю і выехаць з Лёзаны.

Хочуць адхіліць Расею.

ЛЁЗАНЬ, 14—12. Канфэрэнцыя надбліжаецца к крытычнаму моманту. Саюзьніцкія эксперты пацьвердзілі прынцып дапушчэньня ў пралівы ваенных суднаў на ўсякі час. Ангельцы спадзяюцца адмежаваць Расею ў пытаньні аб пралівах, зрабіўшы туркам уступкі ў пытаньні аб Масуле, безапасцы Канстантынопалю і абяцаючы пазыку.

Расейскія эксперты пакінулі пасяджэньне.

ЛЁЗАННА, 14-12. На пасяджэньні 14-га сьнежня экспэртаў усіх дэлегацыяў саюзьніцкія эксперты заявілі аб сваёй пастанове, па якой Расея можа прыняць удзел толькі ў абгаварэньні пытаньня аб свабодзе праліваў; пытаньне аб дэмілітарызаваных зонах будзе абгаварывацца толькі туркамі і саюзьнікамі. Расейскія экспэрты пакінулі пасяджэньне. Расейская дэлегацыя падала прэзыдыуму канфэрэнцыі ноту, у якой зазначаецца, што Расея не дазволіць адабраць ад яе права на неабмежаваны ўдзел у абгаварэньні пытаньня аб пралівах.

Ня хочуць у Лігу Нацыяў.

ЛЁЗАННА, 15-12. Туркі адхілілі пытаньне аб уваходзе ў Лігу Нацыяў і заявілі, што пакуль ня будзе заключоны мір, яны ў Лігу ня ўвойдуць.

Апошнія навіны.

(*Радыё з Ганновэру*).

— Між Парыжам і Лёнданам вядуцца новыя перамаўленьні наконт апошняга запрапанаваньня Нямеччыны. Рэпарацыйная камісія зьбірае веды аб апошнім пляне Нямеччыны.

— На пасяджэньні Лёзанскай канфэрэнцыі Кэрзан пагражаў пакінуць канфэрэнцыю, калі туркі ня пойдуць на ўступкі, і патрэбаваў ад турэцкіх дэлегатаў, каб яны выказалі свае адносіны да Лігі Нацыяў.

Ратыфікацыя дагавору з Нямеччынай.

На пасяджэньні 13-га сьнежня прэзыдыум Цэнтр. Выканаўчага Камітэту Беларусі ратыфіцыраваў дагавор, падпісаны у Бэрліне паміж Нямеччынай з аднаго боку і Савецкай Беларусьсю з другога.

Праца Ц.В.К. Беларусі за мінулы год.

I. Асьвета.

Справа асьветы займала адно з першых мест у працы Прэзыдыуму ЦВК. Гэтая ўважлівасьць да пытаньняў асьветы зусім натуральна, бо маладая беларуская культура патрабавала ўважлівых адносінаў і асьцярожнага падходу, а тым часам блізка што ніводзін Камісарыят не ведаў столькі зьмен і пераарганізацый, як Наркамат Асьветы ў працягу мінулага году.

Скарачэньне штатаў і пераводзеньне на мясцовыя сродкі асабліва балюча адбіліся на Наркамаце Асьветы; у зьвязку з гэтым сьцясьненьнем бюджэту прышлося і працу ўмясьціць у больш вузкія рамкі.

Беручы пад увагу ўдарныя заданьні, якія сталі перад Наркаматам Асьветы, як агульна-прынцыповыя (ліквідацыя няпісьменнасьці, пашырэньне прафтэхнічнай асьветы, разьвіцьцё беларускай культуры і т. д.), так і чыста практычныя заданьні мясцовага значэньня, прэзыдыум ЦВК удзяляў Наркамату Асьветы значную часьць (да 45 проц.) свайго бюджэту.

Рада Народных Камісараў Беларусі на сваім пасяджэньні 25-га жніўня, заслухаўшы чарговы даклад Наркамату Асьветы і ўзяўшы пад увагу ўсе абмылкі Наркамату Асьветы, апрацавала інструкцыі і дырэктывы для яго далейшай працы.

Разам Наркамату Асьветы было запрапанована захаваць сетку прафтэхнічных школаў і даць ім магчымасьць правесьці без перабояў 1922—23 вучэбны год. Апрача таго Рада Наркомаў вынесла пастанову аб шэфстве над прафтэхнічнымі і другімі культурна-асьветнымі ўстановамі, гэта значыць, аб прыпісцы іх да асобных дзяржаўных і грамадзянскіх установаў і арганізацый.

У асабліва цяжкім становішчы апынуліся ўстановы дашкольнага выхаваньня. Асабліва востра стаяла пытаньне з разьмяшчэньнем вялізарнай лічбы беспрытульных дзяцей, якія апынуліся ў Менску, дзякуючы нахлынуўшай сюды бежанскай хвалі. Рада Наркомаў дала дырэктыву Наркамату Асьветы зьвярнуць максімум свае ўвагі на ўстановы дашкольнага выхаваньня, забясьпечваючы іх сродкамі, якія засталіся пасьля скарачэньня другіх сваіх установаў. Цэнтральнаму Камітэту Беларускага Чырвонага Крыжу было запрапанована наладзіць сталовую для беспрытульных дзяцей. Беручы пад увагу зацікаўленасьць жыхарства, грамадзянскіх і прафэсыянальных арганізацый, Наркамату Асьветы было запрапанована ўвайсьці з імі ў паразуменьне.

У сваёй працы Прэзыдыум Ц.В.К. кіраваўся тым прынцыпам, што Менск зьяўляецца натуральным геаграфічным, эканамічным і культурным асяродкам усяго Заходняга краю. У зьвязку з гэтым Прэзыдыум Ц. В. К. зьвяртаў асаблівую ўвагу на разьвіцьцё вышэйшай асьветы і пастаноўку нармальнай, правідловай працы істнуючых у Менску вышэйшых школаў.

3-ці Зьезд Саветаў застаў у Беларусі дзьве вышэйшыя школы — толькі што заклададзены Беларускі Дзяржаўны Унівэрсытэт і Палітэхнічны Інстытут. Апошні быў рэарганізованы ў Інстытут Сельскае Гаспадаркі, як школу найбольш патрэбную і адпавядаючую патрэбам краю.

Беручы пад увагу патрэбнасьць разьвіцьця гэтых вышэйшых школаў, Прэзыдыум Ц. В. К. аддаваў ім максімум увагі. Аднак, недахват сродкаў не даваў магчымасьці здавальняць вялікія патрэбы гэтых разьвіваючыхся школаў і ставіў іх пад час у даволі цяжкія варункі існаваньня. Маючы на ўвазе, што Беларускі Дзяржаўны Унівэрсытэт мае значэньне не толькі для аднае сучаснае Беларусі, але і для ўсяго Заходняга краю і што ў гэтым Унівэрсытэце маецца значны процант студэнтаў з іншых губэрняў Заходняга краю, Ц. В. К. ня раз стараўся прыцягнуць да будаўніцтва Унівэрсытэту таксама і суседнія губэрні — Віцебскую, Смаленскую і Гомельскую. Аднак, прыходзіцца адзначыць, што суседнія губэрні не пайшлі насустрач запрашэньням Прэзыдыуму Ц. В. К.

Асаблівую ўвагу Прэзыдыум Ц. В. К. аддаваў Рабочаму Факультэту, які мае цяпер вялікае значэньне ў справе папаўненьня рабочымі вышэйшых школаў.

Кіруючыся пастановамі 3-га Усебеларускага Зьезду Саветаў аб неабходнасьці ўзмацненьня выдавецкай справы на Беларусі, Прэзыдыум Ц. В. К. зьвярнуў увагу на працу Дзяржаўнага Выдавецтва. У выніку гэтага можна адзначыць значнае паляпшэньне справы са школьнымі падручнікамі як ніжэйшай, так сярэдняй і вышэйшай школы.

Значную ўвагу Прэзыдыум Ц.В.К. удзяляў Беларускаму Дзяржаўнаму Тэатру, які павінен адыграць значную ролю ў справе разьвіцьця беларускай культуры. Дзеля гэтага Прэзыдыум Ц. В. К. зрабіў цэлы шэраг заходаў, каб паставіць фінансавую справу Дзяржаўнага Тэатру на магчымасьці бездэфіцытна і дазволіў дырэкцыі Б. Д. Тэатру беспасрэдна дакладываць Прэзыдыуму Ц. В. К. аб агульным становішчы Б. Д. Тэатру і хадайнічаць аб патрэбнай дапамозе.

II. Фінансы.

Вельмі шмат увагі Прэзыдыум Ц. В. К. аддаваў фінансавым пытаньням.

Выпаўняючы заданьне 3-га Усебеларускага Зьезду Саветаў, Прэзыдыум Ц. В. К. зрабіў вялікую працу ў справе разьмежаваньня дзяржаўнага і мясцовага бюджэту. Прэзыдыум Ц. В. К. стаў перад фактам зьяўленьня новых расходаў, на пакрыцьцё якіх друкарская машына ня дасьць ніводнага рубля і што сродкі гэтыя трэба шукаць на мейсцы. Прыходзілася знаходзіць гэтыя крыніцы, распрацоўваць і разглядаць найбольш падходныя формы і способы правядзеньня мясцовых падаткаў.

Ні адзін падатак мясцовага значэньня не праводзіўся ў жыцьцё без папярэдняга разгляду ў Прэзыдыуме Ц. В. К., альбо ў яго камісіях. У праэктах падаткаў, падаваемых Наркамфінам, Прэзыдыум Ц. В. К. уводзіў свае папраўкі, лічачыся з асаблівым становішчам Беларускай рэспублікі і стараючыся цяжкасьць ападаткаваньня пераламыць на болей заможныя элемэнты.

З мясцовых падаткаў, разгледжаных Прэзыдыумам Ц. В. К., асаблівую ўвагу заслугоўвае падворна-маемачны падатак. Беручы пад увагу інтарэсы працоўнага сялянства, Прэзыдыум Ц. В. К. вызначыў велічыню гэтага падатку так, каб ён, пабуджаючы вёску на накапленьня савецкіх грашовых знакаў, разам з тым ня лёг бы вялікай цяжкасьцю на плечы сялянства.

Неабходнасьць замацаваць і падвесьці больш цьвёрды грунт пад наш бюджэт заставіла Прэзыдыум ЦВК пераглядзець усе нашы мясцовыя падаткі і прыдаць ім больш клясавы характар. У сучасны момант Прэзыдыумам Ц.В.К. гэтая праца канчаецца. Некаторыя мясцовыя падаткі скасованы. Таксама скасованы цэлевыя падаткі і абкладкі, уведзеныя другімі органамі ўлады. Асобныя пратэсты, якія выклікала скасаваньне цэлевых падаткаў, не маглі быць прыняты Прэзыдыумам Ц. В. К. пад увагу, паскольку ён цьвёрда пастанавіў перайсьці да стварэньня здаровага мясцовага бюджэту.

Неабходнасьць зрабіць мясцовы бюджэт больш рэальным паставіла перад Прэзыдыумам Ц.В.К. пытаньне аб увядзеньні найстражэйшай эканоміі і гаспадарчасьці ў расходаваньні сродкаў.

Калі першы мясцовы бюджэт не вызначаўся асаблівай упарадкаванасьцю, то новы мясцовы бюджэт 1922-1923 года зьяўляецца значным крокам наперад. Практыка першага году працы па мясцоваму бюджэту Прэзыдыуму Ц. В. К. выкарыстоўваецца цяпер, калі на мясцовы бюджэт ізноў перайшла значная часьць расходаў, якія дагэтуль адносіліся да дзяржаўнага бюджэту.

Прэзыдыуму Ц. В. К. прыходзілася таксама займацца і пытаньнямі, зьвязанымі з разьмеркаваньнем крэдытаў па агульна дзяржаўнаму бюджэту. Зьяўляючыся фактычным распарадчыкам крэдытаў неаб'яднаных Наркаматаў Прэзыдыум ЦВК пераразьмяркоўваў іх, лічачыся з «ударнасьцю» заданьняў, якія ставіліся тым ці іншым органам. Такая сыстэма, не зважаючы на парахнаўча абмежаваныя дзяржаўныя сродкі, давала магчымасьць найболей рацыянальна выкарыстоўваць іх і здавальняць тыя сэзонныя, ударныя патрэбы, якія нечакана высоўваліся жыцьцём.

Беручы пад увагу павялічаньне ролі фінансавага апарату ў агульнай Савецкай сыстэме, Прэзыдыуму ЦВК прышлося зрабіць шэраг практычных заходаў да змацаваньня фінансавага падатковага апарату і ўсімі способамі намагаць яму ў падняцьці і змацаваньні падатковай дысцыпліны. Прэзыдыум ЦВК быў якраз тым органам, які сваім аўтарытэтам заставляў месцы і нашыя гаспадарчыя органы і прадпрыемствы своечасна выпаўняць усе падаткі.

Адначасна з гэтым Прэзыдыум ЦВК катэгарычна забараніў далейшае правядзеньне бескрэдытных выдачаў і расходаваньня ўстановамі паступаючых да іх даходаў, што дагэтуль было паўсюдным зьявішчам.

Прэзыдыум ЦВК шмат увагі аддаваў таксама і пытаньням абавязковага страхаваньня, бо страхавая праца, якая зусім занікла ў часе грамадзянскай вайны, патрабавала асаблівай падмогі Прэзыдыуму ЦВК дзеля таго, каб яна магла быць аднаўлена і стала разьвівацца далей.

Першы год фінансавай працы даў добрыя вынікі. Трэба адзначыць, што Прэзыдыум ЦВК справіўся з тымі заданьнямі, якія былі ўскладзены на яго 3-м Усебеларускім Зьездам Саветаў.

Дзякуючы цьвёрдаму ўзятаму курсу, Беларусь і на гэтым новым ударным фронце знаходзіцца ў першых радох.

Польскае бязладзьдзе.

Грамадзянскае жыцьцё Польшчы ніколі не адзначалася ладам, згодай і дысцыплінай. Усе так прывыклі да гэтага зьявішча, што некалькі вякоў таму назад паўстала нават прыказка, што „Polska nierządem stoi“ (Польшча трымаецца бязладзьдзем). Упадак Польшчы паказаў, што на бязладзьдзі нічога трымацца ня можа, што гэтая прыказка зьяўляецца толькі горкай іроніяй.

Адрадзілася пасьле доўгай нацыянальна-дзяржаўнай няволі новая Польшча; адрадзілася і старая адзнака яе дзяржаўнага і грамадзянскага жыцьця. Дарма Пілсудзкі, адчыняючы Сойм, заклікаў да згоднай, супольнай творчай працы. Розныя партыі і партыйкі польскага Сойму і Сэнату аказаліся ўсё роўна як лебедзь, шчупак і рак у вядомай байцы. Адны цягнуць у адзін бок, другія — у другі, а воз — ні з мейсца, альбо калі парушаецца, дык зусім у нечаканы бок. Гэта вельмі яскрава выявілася ў выбарах прэзыдэнта Рэчы Паспалітай на мейсца Пілсудзкага.

Адстаўка Пілсудзкага і адмова яго ад выстаўленьня свае кандыдатуры на прэзыдэнтскіх выбарах акрылілі надзеі „х'енаўскай“ чорнай сотні. Акрылілі настолькі, што яна часова страціла сваю звычайную хітрасьць і тут жа пад сьвежым уражаньнем адстаўкі свайго найвялікшага ворага высунула кандыдатуру на прэзыдэнта Польшчы аднаго з найболей чорных сваіх сяброў — маршалка Сэнату, пана Трампчынскага. Гэта было зроблена ў захапленьні ад адчыняўшыхся пэрспэктыў і зроблена неабдумана. Паразуменьне з пястаўцамі, якое адно магло запэўніць пабеду хенаўскага кандыдата, было яшчэ даволі рыхлае, незамацаваўшаяся. У адзяку за правядзеньне свайго сябра Ратая на маршалка Сойму пястаўцы памаглі (хоць з поўным нясмакам) правесьці на маршалка Сэнату кандыдата „х'ены“ — Трампчынскага. Але кандыдатура яго ў прэзыдэнты Рэчы Паспалітай — гэта было ўжо занадта для «людовай» партыі пястаўцаў. Упоеныя прачуваньнем свае пабеды, хенаўцы мала зьвярталі ўвагі на настроі пястаўцаў і на погалоскі аб тым, што пястаўцы сарвуць паразуменьне з «х'енаю», абы не галасаваць за такую непрыемную ім фігуру, як Трампчынскі. «Х'ена» урэшце схамянулася і на самым ужо пасяджэньні Нацыянальнага Сабраньня, замест таго, каб агаласіць кандыдатуру Трампчынскага, выставіла сваім кандыдатам графа Маўрыцыя Замойскага, польскага пасла ў Парыжы. Гэтай зьменаю кандыдатаў хенаўцы, як відаць, азначалі ўстрымаць пястаўцаў ад „здрады“. Але гэтая замена была, мусіць, зроблена без нарады з пястаўцамі, бо вялікі абшарнік Замойскі, пачорна памагаўшы эндэцкім газэтам, ня надта больш прыемная фігура для кулацкай партыі. А пястаўцы доўга не хацелі выстаўляць уласнага кандыдата. Калі-б хенаўцы паклапаціліся згаварыцца з пястаўцамі, то яны маглі-б гэтага дасягнуць. Але пыха і дачаснае ўпэненьне ружовымі марамі давялі іх да горкага расчараваньня.

Таксама не далі ніякага скутку пробы ўзаемнага паразуменьня між цэнтровымі і левымі партыямі. Згаварыцца на якой небудзь адной супольнай кандыдатуры не ўдалося, і кожная партыя выступіла са сваім кандыдатам. Пястаўцы высунулі Вайцахоўскага, вядомага арганізатара польскай каапэрацыі, чалавека ўмеркаванага па сваіх палітычных пераконаньнях. «Вызваленьне» высунула кандытатуру быўшага прафэсара Цурыхскай палітэхнікі, міністра замежных спраў Нарутовіча, прычым самае цікавае, што Нарутовіч сябрам «Вызваленьня» не зьяўляецца і прасіў кандыдатуры яго не выстаўляць. Пэпээсаўцы высунулі дэманстрацыйную кандыдатуру Дашынскага, але ў далейшым пастанавілі галасаваць за кандыдата пястаўцаў, якога шчыра падтрымлівалі аж да чацьвёртага галасаваньня ўключна. Кандыдатура праф. Бодуэн-дэ-Куртэнэ, дэманстрацыйна высунутая нацыянальнымі меншасьцямі, была выстаўлена нават бяз згоды і ведама самога кандыдата, за што пан прафэсар быў нават раззлаваўся, як даведаўся аб гэтым. Што-ж належыцца далейшага, то нац. меншасьці за выключэньнем нямецкіх (даволі-такі буржуазных і рэакцыйных дэпутатаў) пастанавілі аддаць свае галасы Нарутовічу.

Такім чынам, сярод „лявіцы“ быў поўны развал і разнагалосіца, што давала моцныя надзеі правым, якія дзейнічалі дысцыплінаванаю масаю. Будучы ўпэўнены ў сваёй перамозе, яны загадзя склікалі да Сойму натоўп сваіх прыхільнікаў: белагвардзейскага студэнцтва і нанятага варшаўскага хуліганства. Усё гэта павінна было адыгрываць ролю народу, з вялікім захапленьнем вітаючага перамогу х'ены і абраньне пана Замойскага на прэзыдэнта «найясьнейшай» Рэчы Паспалітай. Аднака правал пана Замойскага заставіў х'енаўцаў выкарыстаць гэты свой зброд дзеля інсцэнізацыі „народнага гневу“ і хуліганскіх выбрыкаў проціў абранага пана прэзыдэнта і проціў некаторых дэпутатаў Сойму і Сэнату. Настрой хуліганскага натоўпу, сабраўшагася перад будынкам Сойму, пад канец выбараў зрабіўся настолькі пагражаючым, што дырэкцыі сэймавай канцыляры прыйшлося выклікаць паліцыю дзеля аховы Нацыянальнага Сабраньня.

Калі пасьля чацьвёртага галасаваньня засталіся толькі два кандыдаты, а пястаўцы (па крайней меры, большасьць з іх з Вітасам на чале) і пэпээсы пастанавілі аддаць свае галасы Нарутовічу, то вынік выбараў ужо вызначыўся, і настрой правых моцна пачаў падаць. Агаломшаньне вынікам выбараў раззлавала іх і заставіла перанесьці барацьбу на вуліцу, плюючы на ўсякі парлямантарызм. Малюнак бязладзьдзя выступіў ва ўсёй сваёй яскравасьці.

Х'енаўцы вядуць цяпер моцную кампанію проціў Нарутовіча, як прэзыдэнта, галоўным чынам, дзеля таго, што перавага яго над Замойскім грунтуецца на галасох нацыянальных меншасьцяў і ў першую галаву — жыдоў. 103 галасы жыдоў, украінцаў і беларусаў — вось прычына абраньня пана Нарутовіча на прэзыдэнта Рэчы Паспалітай. Х'енаўскія газэты і х'енаўскія агітатары крычаць і пішчаць на ўсе лад: «Нарутовіч — стаўленік жыдоў. Далоў Нарутовіча! Бі жыдоў, ратуй Польшчу!» І мы бачым, што побач з выбрыкамі недарослай акадэміцкай моладзі і варшаўскага хуліганства проціў Нарутовіча адбыліся гвалты над дэпутатамі Сойму і выпадковымі прахожымі жыдоўскай нацыянальнасьці. Дэмагогія х'ены ўжо давяла да таго, што ёсьць забітыя і раненыя. Бязладзьдзе шырыцца і пагражае спакою сталіцы. Дамарослыя польскія „фашысты“ пры бязьдзейнасьці, а падчас нават і спачуваньні паліцыі, б'юць крамы, зьдзекуюцца з прахожых, разьбіваюць вокны ў рэдакцыі „Кур'ера Поранняга“, громяць рэдакцыю „Работніка“.

Што належыцца да пэпэсаў і іх газэткі «Работнік», то яны атрымліваюць па заслугах сваіх. Гэта іх нерашучая, сацыял-згодніцкая альбо лепш кажучы, сацыял-прадаўніцкая палітыка, абязсільваючы рабочую клясу, расшырае дарогу чорнай сотні.

А. Венцяровіч.

Рэпарацыйнае пытаньне.

Стыннэс дрыжыць за свае скарбы.

БЭРЛІН, 13-12. Нямецкі друк прыняў паведамленьне аб адсрочцы канфэрэнцыі па рэпарацыях з нячуцьцём палёгкі. Сацыял-дэмакратычны і дэмакратычны друк патрабуе ўзлажыць увесь цяжар рэпарацыі на прадстаўнікоў буйнай прамысловасьці. Наадварот, друк Стыннэса стараецца даказаць, што буйная прамысловасьць асьлаблена і называе спробы разлажыць рэпарацыі на буйную прамысловасьць «марксісцкім бродам».

Лясная гаспадарка Беларусі.

Колькі ў нас лесу?

Агульны пляц лясоў Беларусі складае па данных прыблізнага падліку, скончанага ў гэтым годзе—1.808 489 дзес. У гэтым ліку выгаднага лясного пляцу, пакрытага лесям—1.292.232 дзес., непакрытай лесам (высечкі, распашкі і г. д.)—173.733 дзес.—10 проц. агульнай колькасьці лесу; угодзьдзяў 78.677 дзес.—4 проц. і нявыгаднай зямлі 263.847 дзес.—15 проц.

У параўнаньні з агульным лікам зямлі, пляц, займаемы лесам, складае 27 проц. На аднаго жыхара прыходзіцца 0,86 дзес., а гадавы водпуск драўніны складае 0,17 куб. саж. Самымі лясістымі зьяўляюцца паветы: Барысаўскі—73 проц., Мазырскі—39 проц., Ігуменскі—24 проц. і Бабруйскі—23 проц.; менш лясныімі—Слуцкі—14 проц. і Менскі—13 проц

Што шкодзіць правідловай пастаноўцы справы.

За апошнія гады акупацыі і зьмен улады лясная гаспадарка на Беларусі вялася вельмі нядбайна і негаспадарча. Лясы значна спустошаны, і ў шмат якіх мясцох зроблены высечкі на 10 год наперад. У некаторых, прылягаючых к гарадом, асабліва к Менску, лясных дачах высечана наперад на 50 і нават 75 год. Апрача таго, нашы лясы ў працягу 20 і 21 году значна зьнішчаны пажарамі; зьнішчана прыблізна 10 проц. агульнага пляцу. Лясныя культуры сасны ў большасьці выпадкаў загінулі ад пажараў і самавольных распашак, дубовыя культуры страўлены жывёлай, усе лясы дужа заглушаны ломам і астаткамі высечак.

Няхватка спэцыялістаў.

Усяго працуе ў лясной управе па ўсіх паветах каля 3000 чалавек. З 1-га сьнежня г. г. скарочана звыш 1200 чалавек. Прыкмячаецца вялікая няхватка кваліфіцаваных працаўнікоў. Для выдаленьня гэтай хібы пры бліжэйшым удзеле Наркамзему Беларусі сельска-гаспадарчым інстытутам адчынен лясны тэхнікум у Жорнаве Ігуменскага павету, у які прыняты на першы курс 24 чалавекі, на другі курс—28 чал. На другі курс прыняты большасьцю беларусы, якія да гэтага вучыліся ў Сярэжынскім тэхнікуме Ніжагародзкай губ.

Лесакультурная праца.

Да 1922 году лесакультурная праца зусім не вялася. У гэтым годзе засаджана сасной 125 дзес., дубам—8 дзес., закладзена гадавальнікаў на 4.139 кв. саж. Сабрана сасновых шышак 1439 пудоў, чыстага семя 1398 ф., яловых 20 ф., кляновых 40 ф., жалудоў 42 пуды.

Агульны расход на лесакультурную справу складае 115.344 р. Праца вялася, з прычыны няхваткі сродкаў, у малым абхваце. У параўнаньні з мірным часам праца зьменшылася больш, чымсь у 10 разоў.

Лясная гаспадарка паляпшаецца.

З пачаткам вайны лесабудаўнічая праца бадай зусім спынілася. Вызначана была праца па аглеџжаньню лясных дач на пляцы ў 570.000 дзес., але з-за адсутнасьці сродкаў удалося абгледзіць толькі 50.000 дзес. Усяго ў бягучым апэрацыйным годзе атрымана за водпуск лесу 27.749.471 руб. Прымаюцца рашучыя меры барацьбы з самавольнымі высечкамі. Да 1-га кастрычніка зарэгістравана 38.000 выпадкаў самавольных высечак, сыскана штрафу за самавольныя высечкі 152.497.400 руб. З прычыны адсутнасьці ў гэтым годзе лясных пажараў і значна зьменшаным водпускам лесу ў выглядзе сацыяльнага забясьпечаньня, лясная гаспадарка пачынае папраўляцца. Калі б было магчыма, каб усе лесазагатоўчыя арганізацыі аплачывалі атрымліваемыя лясныя вучасткі, лясная гаспадарка Беларусі хутка стала б на ногі.

М.

Розныя весткі

Чакаюць дакладу.

ГАННОВЭР, 14-12. Уся ўвага ў Парыжы сканцантравана на дакладзе, які Пуанкарэ мае рабіць у палаце. Пуанкарэ парашыў ухіліцца ад далейшых заяваў у справе лёндanскіх перагавораў да тых часоў, пакуль ня будзе мець ад палаты паўнамоцтва на далейшае вядзеньне перагавораў.

За марское разброеньне.

ЛЁНДАН, 14-12. Бюджэтная камісія амэрыканскага парляманту вымагае ад прэзыдэнта Гардынга арганізацыі новых перагавораў у справе марскіх разброеньняў.

Пралетарская згоднасьць.

БЭРЛІН, 13-12. Унітарная канфэрэнцыя працы ў Францыі ахвеpавала на карысьць бастуючых рабочых у Людвінафэне 2 000.000 марак. У выніках адозвы Прафінтэрну аб дапамозе бастуючым, французскія чырвоныя прафсаюзы арганізоўваюць вялікія зборы ахвераваньняў па ўсяму краю.

Посьпех камуністаў.

СТАКГОЛЬМ, 13-12. Камунальныя выбары ў Швэцыі праходзяць з вялікім посьпехам для камуністаў. Камуністычная партыя атрымала пакуль 787 мандатаў, з якіх 422 новых.

Новы расход Нямеччыны.

НАУЭН, 14-12. Нямецкі ўрад адмовіўся аплаціць расходы па ўтрыманьню міжсаюзьніцкай кантрольнай камісіі за сьнежань месяц на суму 100.000 000 марак.

У Савецкай Фэдэрацыі.

Усеўкраінскі Зьезд Саветаў.

ХАРКАЎ 14-12. На Ўсеўкраінскім Зьездзе Саветаў т. Фрунзе ў дакладзе аб саюзе савецкіх рэспублік зазначыў, што насьпела неабходнасьць згоднага выступленьня ўсіх братэрскіх савецкіх рэспублік у галіне замежнай палітыкі. Патрэбна адзінасьць гаспадарчага фронту. Прапанаваньне Фрузе стварыць цесны саюз савецкіх рэспублік пакрываецца бурнымі апплёдысмэнтамі. Скрыпнік ад імя Ц. К. К. П. У. паведамляе, што камуністычная партыя цалком падтрымлівае праэкт. Выступае шэраг прадстаўнікоў з месц, большасьцю сяляне-бедната, якія горача вітаюць праэкт. Зьезд аднагалосна прымае адозву да працоўных савецкіх рэспублік з клічам зараз жа аформіць саюз. Аднагалосна з вялікім пад'ёмам прымаецца праэкт асновы канстытуцыі, саюзу сацыялістычных савецкіх рэспублік.

Першае пасяджэньне пленуму новага Маскоўскага Савету.

МАСКВА, 14-12. Адбылося першае пасяджэньне пленуму нова-выбранага Маскоўскага Савету. Т. Багуслаўскі паведаміў, што ў Маскоўскі Савет выбраны выключна камуністы і беспартыйныя, адданыя рэвалюцыя. У выбарах прымала ўдзел 70 проц. выбірацеляў. Пленум пастанавіў зьвярнуцца з клічам к міжнароднаму пралетарыяту стаць на шлях пралетарскай рэвалюцыі. Паслана тэлеграма нашым прадстаўнікам у Лёзані, якім даручаецца заявіць, што Савецкая Рэспубліка ніколі ня стане на калені перад буржуазеяй.

У пяць разоў больш.

ХАРКАЎ, 14-12. Цукравыя заводы вырабляюць у гэтым годзе 12 міліёнаў пудоў цукру, замест 2 з паловай міліёнаў леташняга году.

ПА МЕНСКУ.

Дапамога беднаму студэнцтву.

З прычын беднаты значнай часьці студэнцтва Бел. Дзярж. Унівэр., праўленьне Унівэрсытэту пастанавіла выдаць з стыпэндыяльных сум 1.021.600 р. для арганізацыі сталоўкі і дома прыпынку.

У Беларускім Інстытуце Сельскай Гаспадаркі.

Склад прафэсуры узбагаціўся новаю буйную сілаю. Прыбыў выдатны прафэсар Я. Калугін, (рэктар Крымскага Інстытуту Сельскае Гаспадаркі і б. рэктар Нова-Аляксандраўскага), шырока вядомы па працы на Беларусі і у Польшчы на працягу 20 гадоў.

Я. Калугін гэтымі днямі прачытае ўступную лекцыю у Інст. Сел. Гасп. па заатэхніцы.

За дэзэртырства.

Кіраўніком Усеабуча запрапанована Беларускаму Сельска-Гаспадарчаму Інстытуту звольніць 25 студэнтаў за няяўку на заняцьці па ўсеабучу. Супроць іх падымаецца справа аб аддачы пад суд за злоснае дэзэртырства.

Тэлефонная сувязь з паветамі.

Да гэтага часу на тэлефоннай станцыі ўстаноўлена тэлефонная сувязь з Бабруйскам, Барысавам, Койданавам і Слуцкам. Прыняты крокі да ўстанаўленьня міжгароднай сувязі з Мазырам.

Почта ў паветры.

З Менску ўжо адпраўлена праз паветравую почту заграніцу каля 100 партыяў простай і заказной карэспандэнцыі.

Агульна-грамадзянскі падатак.

Каб ухіліцца вялікай чаргі, 15-га сьнежня ў Нар. Кам. Грашовых Спраў адчынены 4 касы дзеля прыёму агульна-грамадзянскага падатку. Апрача гэтага, агульна грамадзянскі падатак прымаецца ў аддзяленьнях Дзяржаўнага Банку.

Падатковае заданьне.

Заданьне Нар. Кам. Грашовых Спраў на лістапад месяц у паўтара трыліёны рублёў выпаўнена на 100 процантаў.

Барацьба з хабарам.

На ст. Менск Заходняй чыгункі зложылася і распачала працу тройка па барацьбе з хабарніцтвам. Такая самая тройка зложана і ў Жлобіне. Тройка зьвяртаецца з просьбай да ўсіх грамадзян падаваць заявы аб прыкмечаных выпадках хабарніцтва, якія зараз жа будуць разьбірацца.

Гіне хараство прыроды!

Адна з вуліц Менску (Шырокая) высаджана дрэвамі каштанамі, якія даюць хараство вуліцы ўлетку. І вось, чамусь гэтыя дрэвы асуджаны сёлета, як відаць, на зьнішчажэньне?

Козы мясцовых жыхароў, ходзячы ўвосень і зімой самапасам, аб'ядаюць кару, і гэткім чынам прыгожасьць прыроды гіне.

Варта, каб камхоз зьвярнуў на гэта належную ўвагу.

Згублены:

— Лічн. карт., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам. № 816, Баравік Н., кв. 9-ігм.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Іваніцкім Сельск. Савет., Нобак Д., кв. 10-ігм.

— Лічн. рэгістрац. карт., выд. Клінокскім Вал. Вык. Кам. № 216, Верын В., кв. 11-ігм.

— Лічн., карт., выд. Ігуменск. Пав. Ваен. Кам. № 707, Данейка В., кв. 12-ігм.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Клінокскім Вал. Вык. Кам. № 2765, Смаляк, кв. 13-ігм.

Лічн. карт., выд. Ігуменск. Пав. Ваен. Кам., Рагатка кв. 14-ігм.

— Часов. пасьведч, выд. Менск. Спортцэнтрам, Мэтар Н. В, кв. 233.

— Учотн. карт., выд. Грабаўскім Вал. Ваен. Аддз. № 18, Баран Г, кв. 73 м.р.

— Учотн. конск. карт., выд. Міхалкаўскім Вал. Ваен. Аддз., Бакланенка А, кв. 74 м.р.

— Учотн. карт, выд. Пятрыкоўскім Вал. Вык Кам. № 1598, Гузік М. В., кв. 236.

— Учотн. карт., выд. Ласкавіцкім Вал. Вык. Кам., Казловіч А. Е., кв 237.

— Адпускны біл., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам, Краснагір А., кв. 1/ігм.

— Лічн. карт, выд. ІгуменскімПав Ваен. Кам, Жук К., кв. 2|ігм.

— Адпускны біл, выд. 4-м запасн палком, Айнбіндэр С., кв. 3|ігм.

— Лічн. карт., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам., Ліўшыц З, кв. 4|ігм.

— Лічн. карт., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам. № 688, Кучук П., кв. 5|ігм.

— Лічн. карт., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам. № 619, Крысько В, кв. 6|ігм.

— Адпускн. біл, выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам. № 307|2, Мэлчан, кв. 7|ігм.

— Пасьведч, выд. Сьмілавіцкай район лясной кантор, Рубінчык М., кв. 8|ігм.

— Мэтрыка, выд. Белатоцкім казён. рабінам № 974, Гордан Р. А. кв. 239.

— Лічн. карт., выд. Краснаярскім Пав. Ваен. Кам. № 53, Дымант І. О., кв. 240.

— 1) Стары парт. біл., выд. Іркуцкай арганіз. Р.К.П. за № 164001; 2) членск. кніж., выд. саюз. працаўнік. зямлі і лесу, Карвоўскі, кв. 241.

Бюльлетэнь № 137

Менскай Мэтэаралёгічнай Станцыі
Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі
пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі.

За 14-га і 15-га сьнежня 1922 году

СТРУМЭНТ.	1 гадзіна дню.	9 гадз. вечара.	7 гадз. раніцы
Баромэтр	739,1 m/m	739,0 m/m	737,5 m/m
Тэрмомэтр	3,2°	3,0°	2,8°
Максымальны тэрмомэтр	6,2°	3,2°	3,2°
Мінімальны тэрмомэтр	1,6°	2,2°	2.4°
Вільгаць параўнаўчая	90%	96%	96%
Асадкі ў мілімэтрах	—	—	0,6
Грунтавы тэрмомэтр на глыбіні 0,8 м.	0,6°	0,6°	0,6°
Флюгэр (сіла ветра—мэтраў у сэкунду)	З.Пн.З—5	З.Пд.З—3	ЗПд.З—3.

Ноччу і раніцой дробны дождж.

На дапамогу дзецям.

13 сьнежня на пленарным пасяджэньні Менскага Гарадзкога Савету рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў быў выслуханы даклад т. Стаkоўскага аб становішчы дзіцячых устаноў і неабходнасьці арганізацыі шырокай дапамогі.

Па дакладу была прынята вось якая рэзалюцыя: «Менскі Савет рабочых, сялянскім і чырвонаармейскіх дэпутатаў, выслухаўшы даклад аб дужа цяжкіх становішчы дзяцей і нашых дзіцячых устаноў, аб мерах, прынятых як Цэнтральным і Гарадзкім Выканаўчымі Камітэтамі, гэтак і нашымі дзяржаўнымі, кааперацыйнымі і гаспадарчымі ўстановамі для палепшаньня становішча дзяцей, засноўвае, што хаця сабраныя сродкі досыць значныя, але яны ня могуць цалкам здаволіць усе патрэбы дзіцячых устаноў. Дзеля павялічаньня сродкаў для адзначанай мэты Менскі Савет заклікае ўсіх, хто да гэтай пары ня прыняў удзелу ў палепшаньні становішча дзяцей, дапамагчы, чым хто можа. Усе грамадзяне Менску без выключэньня павінны прымаць удзел у палепшаньні жыцьця дзяцей. Апрача ўсяго гэтага Менскі Савет даручае свайму Выканаўчаму Камітэту скарыстаць усе сумы, якія могуць быць без асаблівай шкоды ўзяты ад іншых пад'аддзелаў, для палепшаньня становішча дзяцей і дзіцячых устаноў».

Адкрыта падпіска

НА ЦЭНТРАЛЬНЫЯ ГАЗЭТЫ

на студзень м-ц 1923 году

без дастаўкі

«Известия ВЦИК»	1.500 руб.
«Правда»	1.500 »
«Эконом. Жизнь»	1.500 »
«Труд»	1.500 »
«Беднота»	1.200 »
«Рабоч. Масква» без прылажэньня	600 »
» з прылажэньнем	1.500 »

Цэны на газэты «Рабочая газ.», «Гудок» і іншыя будуць абвешчаны гэтымі днямі.

Падпіска будзе прымацца тольkі да 27-га сьнежня г.г., пасьля чаго падпіска будзе прымацца па розьнічнай цане.

Падпіска прымаецца у Белтрэстдруку

(Петрапаулаўская, 8).

1-я Савецкая друкарня Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі Менск Глаўліт Беларусі № 330 (1300)